

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o regulacji rzeki Nowego Brnia z dopływami.

Wysoki Sejmie!

Wedle ustawy z dnia 13. Maja 1885 Dz. ust. kraj. Nr. 34 ma być regulacja rzeki Nowego Brnia z dopływami w powiecie Dąbrowskim i Mieleckim wykonaną w ciągu lat siedmiu od r. 1885 do r. 1891 przez przymusową spółkę wodną, która w myśl §. 45 kraj. ustawy wodnej miała być zawiązaną przez władze polityczne.

Do kosztów tej regulacji obliczonych na 425.481 zł. ma się przyczynić w myśl powołanej ustawy kraj.:

1. Fundusz krajowy oraz państwowy melioracyjny bezzwrotnemi zasiłkami w wysokości po 30%, czyli po 127.644 zł. 30 ct.

2. spółka wodna resztą preliminowanych kosztów budowy, czyli sumą 170.192 zł. 40 ct. oprócz kosztów zarządu, które wedle §. 5. tej samej ustawy specjalnej mają ponosić uczestnicy spółki wodnej.

Jakkolwiek z naznaczonego ustawą siedmioletniego okresu budowy już cztery lata upłynęły, to jednak postęp budowy okazuje wedle udzielonego nam przez spółkę a tu dołączono *Allegat 1.* jego % zestawienia rachunków po dzień 15. Września 1888 wcale niepomysłne rezultaty, mianowicie:

1. w robotach ziemnych	62.258 zł. 55 ct.
2. w ubezpieczeniach	4.512 " 79 "
3. w budowie obiektów	10.341 " 31 "
4. w wywłaszczeniu gruntów	3.522 " 31 "
5. w konserwacji	734 " 32 "
razem	<u>81.369 zł. 28 ct.</u>

czyli 19.1% preliminowanych kosztów budowy.

Powodem tego powolnego postępu robót było niewątpliwie opóźnienie ze strony władz administracyjnych organizacyi spółki, tudzież uzupełnienie projektu, które zajęło blisko dwa lata czasu, oprócz tego jednak niemało się przyczynił do tego niekorzystnego wyniku robót brak obznajomionego ze sprawą i doświadczonego zarządu, jaki jest konieczny dla tak znacznego dwa powiaty obejmującego przedsięwzięcia, a jakiego czy to spółka wodna, czy też dotychczasowy przewizoryczny komitet mimo gorliwości i szczerych chęci wytworzyć nie zdoła.

W przewidywaniu tej ewentualności przedstawił nam już w 1885 r. (sprawozdaniem z dnia 20. Listopada 1885 L. 1441) Wydział powiatowy w Dąbrowie petycję stron interesowanych wystosowaną do Wysokiego Sejmu o oddanie zarządu budowy Wydziałowi krajowemu oraz ogłoszenia regulacji Nowego Brnia za przedsięwzięcie krajowe.

Ponieważ podówczas od wejścia w życie odnośnej ustawy specjalnej zaledwie kilka miesięcy upłynęło a doświadczenia w tym czasie zebrane nie wykazały potrzeby zmiany tej ustawy ani co do postanowień finansowych, ani też co do sposobu przeprowadzenia regulacji, nie uważaliśmy za stosowne przedkładać Wysokiemu Sejmowi jakiegokolwiek w tym kierunku wniosku, które też zapatrywanie nasze potwierdził Wysoki Sejm uchwałą z d. 21. Grudnia 1885 L. s. 678, przechodząc nad odnośną petycją stron interesowanych do porządku dziennego.

Alegat 2. z dnia 28. Sierpnia 1888 L. 1499 przedstawił nam ponownie dołączoną $\frac{1}{2}$ petycją 14 obszarów dworskich i 10 gmin do Wysokiego Sejmu o uznanie regulacji Nowego Brnia za przedsiębiorstwo krajowe, a nadto przewodniczący spółki wodnej p. Jan br. Konopka relacją z dnia 10. Września 1888 zwrócił naszą uwagę na potrzebę zmiany ustawy o regulacji tej rzeki w tym kierunku, ażeby czas trwania robót został przedłużonym, gdyż w terminie przepisany ustawą budowa nie może być wykończoną, widzieliśmy się obecnie spowodowanymi poddać rzecz ścisłszemu zbadaniu, czy przy dotychczasowym zarządzie możliwym jest należyte przeprowadzenie regulacji i o ile przy ewentualnej zmianie terminu wykończenia robót należałoby zamieścić w mającej się wydać nowej ustawie postanowienia zabezpieczające punktualne a zarazem ekonomiczne wykonanie budowy.

Otóż jak ze wspomnianego zestawienia rachunków (Alegat 1) okazuje się, o ile rezultat budowy jest dotychczas niepokaźnym, o tyle z drugiej strony wydatki nieproduktywne przedstawiają zanadto wysokie sumy.

I tak, koszta administracji, które przy podobnych budowlach nie powinny przenosić 7% kosztów robót, wynoszą dotychczas 13.312 zł. 29 ct., która to kwota ze względu na wykazane powyżej koszta (81.369 zł. 28 ct.) przedstawia 16·3% wydatku na właściwą budowę. Nadto koszta katastru konkurencyjnego, które n. p. przy regulacji Gniłej Lipy wedle zamknięcia rachunków nie przedstawiają wcale osobnej pozycji, gdyż odnośne czynności wykonane zostały przez kierownika technicznego w czasie budowy, a które przy innych przedsiębiorstwach krajowych przedstawiają wcale niski procent sum kosztorysowych, n. p. na Trześniówce 891 zł. 15 ct. (czyli 0·5% sumy kosztorysowej), a na Łęgu 1.663 zł. 46 ct. (czyli 0·68% sumy kosztorysowej) — dosięgają przy regulacji Nowego Brnia wcale poważnej sumy 9.308 zł. 78 ct. czyli 2·18% sumy kosztorysowej, z czego wynika, że mimo wielkiej rozległości okręgu konkurencyjnego są za wielkie, a stosunkowo znacznie wyższe od podobnych wydatków przy krajowych przedsiębiorstwach.

Skoro tedy z dotychczasowej czteroletniej praktyki okazuje się, że nie tylko roboty nie mogą być przez tę spółkę wykonane w terminie oznaczonym ustawą, ale nadto administracja prowadzona przez spółkę niezmiernie obciąża strony interesowane, które wedle ustawy wyłącznie ponoszą koszta zarządu, postanowiliśmy w uwzględnieniu dwukrotnych już przedstawień Reprezentacji powiatu Dąbrowskiego przedłożyć Wysokiemu Sejmowi wniosek na uznanie tej największej z dotychczas przez Wysoki Sejm uchwalonych robót melioracyjnych za przedsiębiorstwo krajowe przy równoczesnem przedłużeniu terminu ukończenia budowy do r. 1894.

W razie przyjęcia przez Wysoki Sejm tego naszego wniosku, należałoby podobnie jak przy innych przedsiębiorstwach krajowych utworzyć oddzielny fundusz regulacyjny, z którego byłyby pokryte nie tylko koszta właściwej budowy, obliczone na 425.481 zł., lecz także koszta przyszłego zarządu w kwocie okrągłej 25.000 zł. (około 7% kosztów budowy), oraz koszta katastru konkurencyjnego w kwocie okrągłej 9.309 zł., tak, iż całkowita suma kosztów regulacji Nowego Brnia z dopływami z wyłączeniem jednak dotychczasowych kosztów administracji i komisji, któreby wyłącznie pokryli uczestnicy spółki, wynosiłaby 459.790 zł. (to jest 34.309 zł. po nad koszta właściwej budowy).

Stosownie do postanowień §§. 4 i 6 państwowej ustawy melioracyjnej, wedle których przy krajowych przedsiębiorstwach datek tak państwowy jak i stron prywatnych osiągnąć może najwyżej 30% kosztów, musiałby w tym wypadku zasiłek krajowy być podwyższonym do 40% całkowitych kosztów regulacji, tak, iż udział kraju w kosztach wynosiłby 183.916 zł. (40%), udział zaś państwowego funduszu melioracyjnego i spółki wodnej po 137.937 zł. (30%).

Gdy zaś wedle ustawy z 13. Maja 1885 Dz. ust. kraj. Nr. 34 zasiłek krajowy i państwowy ma wynosić po 127.644 zł. 30 ct. (30%), prestacje zaś uczestników spółki 170.192 zł. 40 ct. (40% oprócz kosztów zarządu), okazałoby się podwyższenie zasiłku krajowego o 56.271 zł. 70 ct., a zasiłku państwowego o 10.292 zł. 70 ct., natomiast zaś niżenie datków konkurencyjnych o 32.255 zł. 40 ct. (oprócz kosztów zarządu).

Ponieważ wedle obowiązującej dziś ustawy fundusz krajowy i państwowy melioracyjny winien był już uiszczyć do r. 1888 cztery raty 30%-owego zasiłku w łącznej kwocie po 72.939 zł. 60 ct., spółka wodna zaś z tego samego tytułu sumę 97.252 zł. 80 ct. razem 243.132 zł., zatem uzupełnienie tych datków do przepisanej państwową ustawą melioracyjną udziału przedstawiałoby następne kwoty, któreby musiały być wpłacone do funduszu regulacyjnego:

1. ze strony funduszu krajowego	110.976 zł. 40 ct.
2. ze strony państwowego funduszu melioracyjnego	64.997 „ 40 „
3. ze strony spółki wodnej	40.684 „ 20 „
razem	216.658 zł. — ct.

która to suma wraz z wypłaconymi dotąd datkami 243.132 „ — „
daje wykazaną powyżej całkowitą sumę kosztów regulacji 459.790 „ — „

W razie przedłużenia pierwotnego siedmioletniego okresu budowy o trzy lata, musiałyby powyższe datki być rozłożone na sześć równych rat rocznych (począwszy od r. 1889) i przedstawiałyby rocznie następujące kwoty:

1. ze strony kraju	18.496 zł. 07 ct.
2. ze strony państwa	10.832 „ 90 „
3. ze strony spółki wodnej	6.780 „ 70 „
razem rocznie	36.109 zł. 67 ct.

W ten sposób uiszczana dotychczas na cel regulacji Nowego Brnia rata roczna z funduszu krajowego mimo ogólnego podwyższenia w skutek rozłożenia na dłuższy okres czasu nieznacznie się tylko podniesie, bo o kwotę 261 zł. 17 ct., rata państwowego funduszu melioracyjnego (mimo ogólnego podwyższenia udziału o 10.292 zł. 70 ct.) obniży się o kwotę 7.402 zł., a nie tylko spółka wodna, która pokryć musi dotychczasowe wysokie koszty zarządu i komisyj, znacznej dozna ulgi, lecz także należyte i ekonomiczne wykonanie robót zostanie zapewnionem.

Spodziewając się, że JE. Pan Minister rolnictwa nie odmówi podwyższenia zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego w wykazanej powyżej kwocie 10.292 zł. 70 ct., a oraz że Wysoki Sejm w interesie sprawy obchodzącej żywo 43 gmin i 39 obszarów dworskich w dwóch powiatach przychylił się do prośby Reprezentacji powiatu Dąbrowskiego, poważamy się przedstawić Wysokiemu Sejmowi wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączony % projekt ustawy o wykończeniu regulacji rzeki Nowego Brnia z dopływami.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji z W. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 26. Września 1888.

Marszałek krajowy:
Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:
Wereszczyński w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Zestawienie rachunków

Spółki wodnej dla regulacji rzeki Nowego Brnia i dopływów
za czas od dnia 1. Lutego 1884 do 15. Września 1888.

W y s z c z e g ó l n i e n i e		zł.	ct.
P r z y c h ó d.			
I. Subwencye Wys. Wydziału krajowego		72.858	47
II. „ c. k. Rządu		23.000	—
III. Datki konkurencyjne		2.693	80
IV. Pożyczka w Banku krajowym		25.000	—
V. Odsetki z rachunków bieżących i drobne przychody		1.535	37
R a z e m		125.092	64
R o z c h ó d.			
I. Koszta zdjęć, uzupełnienie projektu c. k. inżyniera Heinricha		900	37
II. C. k. Rządowi zwrot kosztów za projekt „ „		1.771	24
III. Koszta katastru		9.308	78
IV. Koszta komisji konkurencyjnej i inspekcji robót		1.278	59
V. Koszta administracyi		13.312	29
VI. Odsetki od zaciągniętych pożyczek i koszta dokumentów prawnych		5.557	—
VII. Roboty ziemne		62.258	55
VIII. Ubezpieczenia		4.512	79
IX. Budowa obiektów i przygotowanie materiałów do dalszej budowy		10.341	31
X. Wywłaszczenia gruntów i odszkodowania		3.522	31
XI. Konserwacya robót w czasie budowy		734	32
Saldo gotówki		11.595	9
R a z e m		125.092	64

Dąbrowa dnia 17. Września 1888.

Odpis

petycyi 14 obszarów dworskich i 10 gmin wniesionej do Wys. Sejmu
o uznanie regulacyi Nowego Brnia za przedsiębiorstwo krajowe.

Wysoki Sejmie!

Podpisani członkowie spółki wodnej zawiązanej 28. sierpnia 1888. dla regulacyi Nowego Brnia na podstawie ustawy krajowej z dnia 13. Maja 1885. udają się niniejszem do Wys. Sejmu z prośbą o uznanie powyższej regulacyi za przedsiębiorstwo krajowe.

Motywa, które skłaniają podpisanych do tej prośby są następujące:

I. Regulacya Nowego Brnia jest największą z obecnie prowadzonych robót melioracyjnych w kraju. Regulacya zaś ta korzysta mimo to mniej z subwencyi państwowej i krajowej niż mniejszych rozmiarów roboty j. t. regulacyi Kisieliny etc., które to roboty za przedsiębiorstwo krajowe uznane otrzymają tytułem subwencyi nie 60% ogólnych kosztów jak regulacya Nowego Brnia, ale 70% tychże kosztów. Przy regulacyi Kisieliny zapłacą interesowani 3·80 zł. z morga, zaś przy Nowym Brniu zwyż 7 zł.

II. Robota tych rozmiarów co regulacya Nowego Brnia, bo mająca na celu uregulowanie rzek i potoków razem przeszło 100 klm. długości, robota, która lata trwać będzie, powinna zdaniem podpisanych pod jednolitem a umiejętnem kierownictwem być prowadzoną, nie zaś przez Wydział Spółki z niefachowych ludzi złożony i który w ciągu robót kilkakrotnie co do osób zmienić się może. Ten zaś warunek jednolitego kierownictwa tylko przez objęcie tej regulacyi w bezpośredni zarząd Wys. Wydziału krajowego osiągniętym być może.

III. W skutek uznania regulacyi Nowego Brnia za przedsiębiorstwo krajowe zwiększyłaby się suma udzielić się mających subwencyi o 10% ogólnych kosztów wynoszących 425.000 zł. czyli o 42.500 zł. Kwota ta nie będzie tak wielkim dla funduszu krajowego ciężarem tembardziej, że w 7miu rocznych ratach byłaby wypłaconą. Dla interesowanych zaś w tej regulacyi, którzy mimo przyznanych im subwencyi nad miarę czują się obciążeni przypadającymi na nich datkami konkurencyjnemi, byłoby to powiększenie subwencyi prawdziwem dobrodziejstwem. W przekonaniu, że Wys. Sejm uzna słuszność powyższych motywów upraszają podpisani, Wys. Sejm raczy ustawę z dnia 13. Maja 1885 w tym kierunku zmienić, aby regulacya Nowego Brnia za przedsiębiorstwo krajowe uznaną została.

Następują podpisy 14 właścicieli obszarów dworskich i 10ciu gmin.

Przedłożenie Wydziału krajowego.

Ustawa

z dnia o wykończeniu regulacji rzeki Nowego Brnia z dopływami.

Za zgodą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Regulacya rzeki Nowego Brnia z dopływami, która rozpoczęta została na podstawie ustawy z dnia 13. maja 1885 Dz. u. kraj. Nr. 34 przez przymusową Spółkę wodną jako przedsiębiorstwo subwencyonowane z funduszu krajowego, ma być wykończoną począwszy od r. 1889. w ciągu lat sześciu jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma uzupełniony w r. 1887. przez krajowe biuro melioracyjne i zatwierdzony rozporządzeniem Ministerstwa rolnictwa z dnia 12. października 1887 L. 9811 projekt rządowy z r. 1885, preliminujący koszta właściwej budowy na 425.481 zł., które z kosztami zarządu za czas w §. 1. wskazany, tudzież wydatkami wyłożonymi na sporządzenie katastru konkurencyjnego przedstawiają koszta całej regulacyi w sumie 459.790 zł.

Wydział krajowy jest jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją Państwa w obrębie granic powyższej sumy kosztów budowy.

§. 3.

Koszta wykończenia budowy wraz z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy, zarówno jak i koszta zarządu począwszy od r. 1889. wraz z wyłożonymi na sporządzenie katastru konkurencyjnego wydatkami w łącznej kwocie 34.309 zł. pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do tego funduszu regulacyjnego wpłacone być mają przedewszystkiem przez Spółkę wodną zapadłe w myśl ustawy z d. 13. maja 1885 Dz. u. kraj. Nr. 34 pierwsze cztery raty zasiłków krajowych i państwowych oraz prestacyj uczestników Spółki wodnej za lata 1885 do 1888 w kwocie 243,132 zł. z potrąceniem wartości wykonanej dotychczas budowy, do której nie mogą być jednak wliczone mające się pokryć wyłącznie przez uczestników Spółki wodnej koszta zarządu i komisyj. Wartość ta wykonanych dotychczas robót ma być oznaczoną przez Komisję kolaudacyjną złożoną z technika rządowego i krajowego oraz delegata Spółki co najwyżej według cen jednostkowych kosztorysu z r. 1887.

Do pokrycia pozostałej potrzeby w kwocie 216.658 zł. mają się przyczynić począwszy od r. 1889:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w kwocie 110.976 zł. 40 ct. celem uzupełnienia uiszczonych już czterech rat do wysokości czterdziestu procent wskazanych powyżej kosztów całej regulacji (459.790 zł.);

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 1. i §. 4. ustępu I. ustawy z d. 30 czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116 bezzwrotnym zasiłkiem w kwocie 64.997 zł. 40 ct. celem uzupełnienia mających się uiścić w myśl ustawy z d. 13. maja 1885 Dz. u. kr. Nr. 34 czterech pierwszych rat zasiłków państwowych do wysokości trzydziestu procent kosztów regulacji;

c) wreszcie Spółka wodna dla regulacji rzeki Nowego Brnia z dopływami kwotą 40.684 zł. 20 ct. celem uzupełnienia mających się uiścić w myśl powołanej pod b) ustawy krajowej pierwszych czterech rat prestacyj do wysokości trzydziestu procent kosztów regulacji, a to według miary ustanowionej w §§. 4 do 7 statutu Spółki.

§. 4.

Rozłożeniem i ściąganiem datków stron interesowanych zajmie się zawiązana w myśl §. 1. ustawy z dnia 13. Maja 1885. Dz. u. kr. Nr. 34 spółka wodna dla regulacji Brnia Nowego wraz z dopływami, której zakres działania w zastosowaniu do niniejszej ustawy określą dodatkowe postanowienia statutu mające się ułożyć przez władzę polityczną.

§. 5.

Wyszczególnione w §. 3. pod a, b, c zasiłki krajowe i państwowe oraz prestacye spółki wodnej mają być uiszczone do funduszu regulacyjnego, począwszy od r. 1889. w sześciu równych ratach rocznych z góry.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót regulacyjnych po skończeniu budowy ma być utworzony osobny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z kwoty osiągniętej ze sprzedaży uzyskanych przy regulacji gruntów, jako kapitału zakładowego;
2. z odsetek tej kwoty, jakie narosną w czasie budowy;
3. z dochodów uzyskanych z wydzierżawienia wałów ochronnych.

Dalsze postanowienia co do rozkładu reszty kosztów na kraj i strony interesowane, ewentualnie utworzenia w tym celu jednej lub więcej spółek wodnych i innych zarządzeń potrzebnych dla konserwacyi budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 7.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych, począwszy od r. 1889., zarówno jak i zarząd funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i Spółce wodnej dla regulacyi Brnia Nowego wraz z dopływami przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania rządowych organów technicznych, określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez właściwe Ministerstwa.

§. 8.

Sprzeczne z niniejszą ustawą postanowienia ustawy z dnia 13. Maja 1885. Dz. u. kraj. Nr. 34. tracą moc obowiązującą.

§. 9.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

